

M E D E D E L I N G E N
 van de Stichting
FAMILIE VIS VAN ZAANDIJK
 nummer 18, november 1989
 redactie: Heyme Vis
 Piet Vis

Adres: Onder de Boompjes 35
 2802 Gouda

1494 - 1894 - 1994

Op 28 oktober 1893 namen drie Zaandijkers het initiatief om te komen tot een waardige viering van het 400-jarig bestaan van Zaandijk.

Op pagina 149 reproduceren we de circulaire (in oude stijl!) door middel waarvan de burgerij werd opgewekt om de plannen te steunen. De actie had een enorm succes en de feesten van het jaar 1894, waaraan alle bewoners deelnamen, bleven lang in de herinnering voortleven. Vooral de opvoeringen van het toneelstuk "De Bloem van Zaandijk" in de maanden september en oktober 1894 maakten een onvergetelijke indruk.

We zijn nu bijna weer een eeuw verder. De datum van 20 september 1994 nadert. Zal dan het 500-jarig bestaan van Zaandijk op waardige wijze worden herdacht?

De tijden zijn veranderd, het intieme dorpsleven van de 19e eeuw is nagenoeg verdwenen. Wat niet verdween is de belangstelling voor het verleden, voor de lotgevallen en de prestaties van hen die ons zijn voorgegaan.

Het is goed om die datum van 20 september 1994 in gedachten te houden!

FAMILIE-REUNIE 20 MEI 1989

Dit keer in de vroege zomer, hielden wij na drie jaar weer onze VISSER-reunie, en wel in Westzaan in het vanouds (16e eeuw) bekende restaurant De Prins, gelegen in het centrum

naast de kerk en het Rechtshuis.

Niet alleen heeft onze nestor Dirk Vis in Westzaan gewoond als zoon van huisarts Jacob Jan Vis, de familie Vis heeft al heel lang banden met Westzaan. Dit zou later blijken wanneer Dirk Vis ons hierover veel uiteenzette in het Rechthuis.

Een vijftigtal familieleden en aanverwanten ontmoetten elkaar om half elf 's morgens in de Molenzaal. Onder het genot van een kopje koffie en de traditionele Zaanse Bolus werden de familiebanden weer aangehaald. Na een kort welkomstwoord van voorzitter Piet Vis begon Dirk Vis zijn causerie over de ontginningsgeschiedenis van de Zaanstreek. In de tuinzaal werd daarna een uitgebreide en goed verzorgde koffietafel genuttigd.

Buiten, voor de Hervormde Kerk, bij de oude grafstenen met bekende Westzaanse familienamen, werd nu eerst een familiefoto gemaakt. Met hulp van enkele leden van de Historische Kring van Westzaan werden vervolgens het Rechtshuis en de Hervormde Kerk bezocht. Hier kregen we een interessante uiteenzetting over de geschiedenis van beide gebouwen en, zoals gezegd, wist Dirk hier nog heel veel uit de oudheid in verband met onze eigen familie aan toe te voegen.

We maakten hierna een wandeling door Westzaan en met een aantal familieleden, die er niet genoeg van konden krijgen, liepen we door het weiland naar de Pelmolen "Het Prinsenhof".

Tot slot troffen we nog een aantal familieleden voor een verfrissing aan in "De Prins"; het was een prachtige, maar wel vermoeiende dag geweest. We hopen op een volgende reunie weer minstens zoveel familieleden te ontmoeten.

Allen, Die dit zien ende hooren
 lezen, **Salut;**

Wij Ondergheschreevenen doen Condt aen den Inghesetenen, — dat Anno 1494, den 20 September, door Schout ende Schepenen van West-sauen ende Crommeuye verghunt wierde aen Heyric Pietersz., buerman tot West-sauen, om den Lagendyche te mogen behuysen ende te betimmeren; dat door gemelten Heyric Pietersz. is ghedaen ende door syne vijf soonen wiert naghevolght, ontstaende alsoo het ghesuchte „de Wyf Broers”, later gheworden de dorpe ende Ghemeente van Saendyeck; = Inghesetenen, die willen medewerken dit seit Anno 1894, na Vierhonderd Jaeren, op feestelyche ende lofwaardighe Wyse te herdencken, worden verzocht op den 2^{den} November te compareeren in de Herberghe „de Swaen”, avonds de clock 8 uure, dan sullen de Gecommitteerden een plan van feestviering mededeelen.

Actum tot Saendyeck, 28 October 1893.

De Gecommitteerden:

Serrit Jan Konig,

Voorzitter.

Jacob Vis Serritszoon,

Schryver.

Meinardus Pieterszoon Donker,

Penningmeester.

N.B. Uwe Tegenwoordigheyt wordt seer op prijs ghestelt.

WATERSNOOD

In het oude "Kerckeboek van Zaandijk" staan veel aantekeningen van de zaandijker predikanten over het wel en wee van de dorpsgenoten. We nemen daaruit nu eens een notitie van de gestrenge dominee

Georgius Erhardt, dezelfde die jaren later (omstreeks 1750) zijn gemeentenaren zoveel moeilijkheden bezorgde door zijn wangedrag (zie Vis A Saandijk, blz 80).

"Anno 1718, 9 Januari:... is voor deze reijse (deze keer) geen huijsbesoekinge gedaan, wegens de onbruykbaarheid der wegen, veroorzaekt door een verschrickelijke hooge watervloet op den 25 december 1717, sijnde Eerste Kersnagt, waer door 't gantsche lant met de beneden wooningen hier omtrent geheel en al overstroomt en tot een soute gront gemaakt is om de boosheyt dergenen die daar inne wonen, ja zelfs is ons heyligdom (de kerk) de tijt van 6 dagen tot een herberge voor de beesten des velts geweest: 8 nare en erbarmelijke toestand! Wee onser dat wij soo gezondigt hebben. Welke watervloed in Duytslant, Vrieslant, Groningen en bijzonder Oost Vrieslant nog veel swaarder en grouwelijker is geweest, terwijl aldaar duysenden van menschen en beesten daardoor verdronken, ja geheele dorpen weggespoelt zijn, waar door een onnoemelijke schade, bijzonder ook aan dese Zaankant, door 't stilstaan van Neeringen en Hantteeringen, 't bederven en verdrijven van waren, en wat dies meer is, veroorzaekt is. Och, dat Neerlants volk hierdoor ontwaakte om hem in de roede te vallen, die deselve bestelt heeft...etcetera."

N.B.: in deze periode is Ds. Erhardt al herhaaldelijk "onpasselijck"!

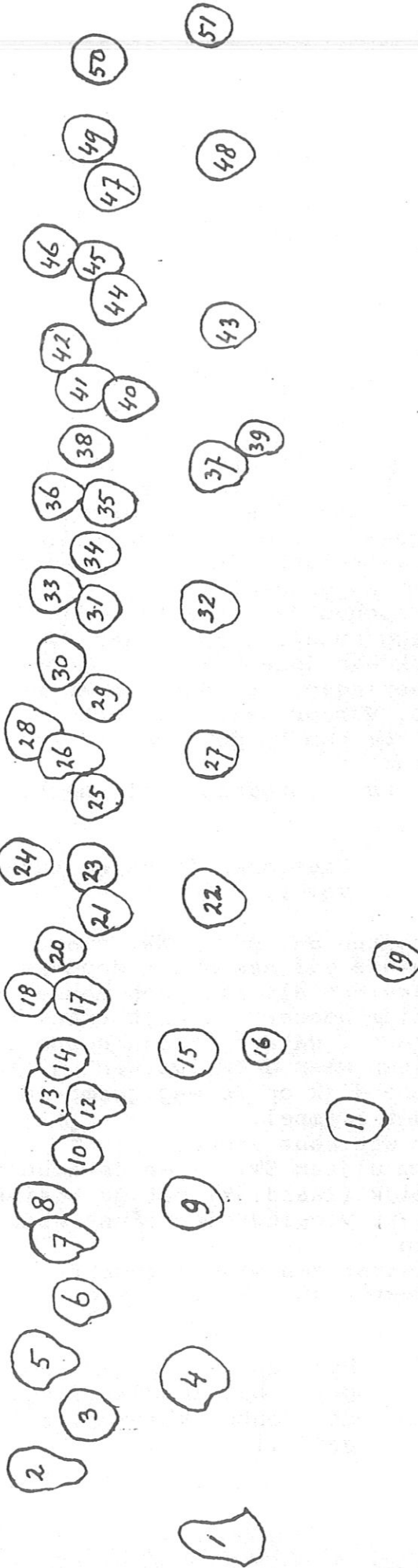
Wat zakelijker en minder moraliserend noteert Claes Arisz.

Caescoper in zijn journaal als volgt:

"1717 24 desember sware storm uijten SW. scoot NW. sware buije.
 25 dito morgens ontrent 3 ure gaf een swaar donderslag waer op volgde een hooge watervloet als bij geen mense gedenke geweest waer was 6 a 7 duijm hooger als oijt brack
 ontrent 4 ure namiddag doent t water op sijn hoghste was in de Assendelver dijk 6 gaaten waer doort waeter alhier soo hoog liep prinsipael binne dijk op de weg quamt in mijn nieu huijs tot booven aende drempel.
 26 dito wint SW. 't water wat aent sacke.
 27 dito namiddag een storm uijten SW. tegen de avont NW. met swaare buije; na Zandijk (Zaandijk) met de boeier.
 28 dito t weer wat bedaert vloaide hier binne weder op 1½ duijm soo hoogh als vooren.
 29 dito stil moij weer t water een wijnig gesakt
 30 dito stil seer schoon weer coste (kon) de wegh ontrent gaan...".

(Voor de gewone mensen was de weg op 30 december dus weer begaanbaar. Ds. Erhardt echter

kon op 9 januari nog steeds geen huisbezoek afleggen door de "onbruykbaarheid der wegen"..)

Bijlage bij de foto groep deelnemers aan de reünie Familie Vis van Zaandijk op 20 mei 1989.

1	mw Wikkie Vis-Schlösser	18	Johan M. Avis	35	mw A.C. Vis-Duyvis
2	Lucas Vis	19	Francine Vis	36	Gerlag J. Vis
3	mw Pauli Vis	20	mr Willem Heybroek	37	mw Annie C.M. Avis-Vis
4	mw Agaath de Jong-Vis	21	mw C.T. Vis	38	Jan Vis Albz.
5	Kees Vis	22	mw Truus Vis-Britzel	39	Kahlil Avis
6	mw Fina Woud	23	mw M. Heybroek-Voormolen	40	mw Sissel Haltvik
7	Piet Vis	24	mr Jan J. Jonker Roelants	41	mw Elisabeth Schwippert-Avis
8	Simon Honig	25	mw Elly Westra-Vis	42	C. Koert van der Linden
9	mr Jaap Grooters	26	Jan R. Westra	43	mw S.E. Vis-Rotmans
10	N.J. Heermans	27	mw M.A. Maschaupt-de Nijs	44	mw Miep Dekker-Vis
11	Dirk Vis Lz	28	M. Cornelis	45	Jan Hajo Vis
12	Caroline Schwippert	29	mw A.J. Jonker Roelants-ter Haar	46	Paul R. Avis
13	Auke de Jong	30	mw Nette Vis	47	Frans Johan Vis
14	Martine Vis	31	mw Anna M. Gosman-Vis	48	mw J. Vis-Ouwenweel
15	Dirk Vis	32	mw G.J.M. Latenstein van Voorst	49	Jaap Kuyt
16	Willem Vis Lz	33	dr Carel Maschhaupt	50	Cornelis A. Kuyt
17	mw Tineke Vis-de Reus	34	mw Hanneke Grooters	51	Veslemoy Haltvik

BIJ HET
A F B E E L D S E L
V A N D E N
V R I J H E I D S B O O M,
T E Z A A N D I J K;

Ingewijdt den 14den van Hooimaand 1795,
Eerste Jaar der Bataafsche Vrijheid.

Zoo. bloeie een Vrijheids-Boom op 't handelend Zaandijk,
Niet minder dan in Beverwijk
En in alle and're vruchtbare oorden,
Of daar de werkzaamheid en Vrijheidsmin bekoorden.
't Getorent hoog Gebouw, waar van een Vlag hier waait,
Zij, blijve een tempel van de Reden;
Nooit word' Gods woord daar in verdraait.
't Zij Redens Haan die boven kraait;
Daar 's lang genoeg gedacht aan de appelbeet van Eden,
En aan 's Apostels lochening:
De Vrijheid zij elks lieveling.
Elk eere 't Vrij, Gelijk, en Broederlijk verkeeren,
Bij dezen Boom met kracht verbeeldt;
't Geen aller welziende oogen streelt:
Wij kennen Burgers, doemen Heeren.
De Burgerij zij steeds gereed,
Om op te gaan naar Redens Tempel,
Vergetende al 't geleden leed;
Nooit treë de twist op haren drempel.
De Burger spreke en stemm' tot heil van 't Vaderland,
En weer' de dwing'landij, verëent van hart en hand.
Elk kind moog' deugd en wijsheid gaären,
In 't School, ter rechthand te zien;
't Worde eens geacht bij brave en wyze en Vrije liën,
In alles juist geleert, na weinig kindsche jaaren, —
Groei' tot een steun der plaats, des lands, voor gade en kroost,
En zij der Oud'ren heul en troost.
De brave mensch leer' drift verwinnen,
Bij 't kruis, ten torentop gestelt, —
Voorkome onwetenheids geweld. —
Will' elk' als Medemensch beminnen.
't Recht van den mensch en Burger zij geëert,
Alle onrecht moedig afgeweert.

Den 22sten van Wintermaand.

De Vrijheidsboom te Zaandijk speelde een rol in het leven van Jacob Vis (1784-1828) die als elfjarige jongen op 14 juli 1795 deelnam aan de feestelijke oprichting van dit symbool van Bataafse Vrijheid. We drukken hierbij de tekst af van het hoogdravende gedicht dat aan die verheffende dag is gewijd, toen de kerk werd bevorderd tot Tempel der Rede... Dit vers verscheen bij de uitgifte van de zeldzame prent die we afbeeldden op bladzijde 141 van onze kroniek "Vis A Saandijk".

In "De Wessaner" van 19 juni 1989 wordt onder de titel "Vis a Westzaan" door Nico Heermans, in zijn rubriek over de geschiedenis van het dorp Westzaan, aandacht besteed aan onze reünie van 20 mei j.l. Bij zijn verslag is een foto afgedrukt van het afscheid in 1928 van dokter Jacob Jan Vis als huisarts te Westzaan. Het uitgebreide gezelschap poseerde in de toneelzaal van "De Prins", dezelfde zaal waar ook onze reünie plaatsvond.

Op de afscheidsreceptie van dokter Vis op 13 oktober 1928 gingen de volgende personen op de foto (van links naar rechts):

- Voorste rij : J. Westenberg, C. Honig-Dil, J.D. Vis, N. Vis-Dil, dokter Jac.J. Vis zelf, G.M. Britzel, D. Vis, D.N. Walig-Honig met op schoot haar zoontje Jan en J.C. Bosman-Dekker
- Tweede rij : H. Valk, G. Valk-Heijnis, Jac. Schipper, burgemeester H.E. Wempe, M. Marck, J.J. Allan, P. Wijtenkamp, J. Tuijn-Bosman, G. Bosman en M.A. Bosman
- Derde rij : K. Tanger, W. Banning, C. Meester, juffrouw Max, D. Wijtenkamp-Keijzer, J. Maij en C. Walig houdt zijn dochtertje Cornelia M. omhoog
- Vierde rij : M.G. Grootes, vroedvrouw A.J.C. Hagemeijer, M. Allan-Dreckmeier, onbekend, A. Grootes-Van der Goot en N. de Jong-Volger
- Achterste rij : W. Couwenhoven, K. Rot, G. Bontekoe, E. Biermann Grootes, A. Schipper-Couwenhoven, onbekend (en profiel), onbekend (met bril) en H. Mes.

Mutaties en aanvullingenop de genealogische staat van Jacob Vis en zijn nageslacht

- CIdaaaa Sanne Marie Vis trouwt Leidschendam 8 augustus 1974
Hendrikus Frederikus Nicolaas Witjes, geb. 31 mei 1950
te Elst (Gld.), zoon van Hendrikus Frederikus Witjes
en Johanna Huberta van der Paauw.
Uit dit huwelijk 2 kinderen.
- CIdaaaaa Mila Repa Witjes, geb. 18 februari 1976 te Wijchen.
CIdaaaab Sonno Witjes, geb. 18 februari 1979 te Noordwijk.
- CIdaaab Eveline Regina Vis, trouwt Leiderdorp 8 januari 1985
Mr. Richard van Raan, geb. 6 oktober 1951 te
's-Gravenhage, zoon van Eduardus van Raan en Maaïke
Maria van Drongelen.
- CIdbbaab Amanda Laura Verheijen, geb. 6 september 1989 te
Toronto, Ontario, Canada, dochter van Wilhelmus
Theodorus Hubertus Verheijen en Marianne Amanda Vis.
- CIgaf Geertruida Alida Elisabeth Dekker, wed. van Teunis
Knoester, is overleden te Zeist 15 maart 1989.
- CIVabd Elisabeth Vis, wed. van Jacobus G.A. Derx, is
14 juli 1989, 97 jaar oud, te Zeist overleden.
- CIVdcbaa Margaretha Henriëtte Welle Donker trouwt Aerdenhout
8 augustus 1988 J.J. Fischer.
- (Tak Elise Vis-Saaf, geb. 10 juli 1910, wed. van Dirk
Heyme Vis) Hendrik Vis is 17 juni 1989 te Zaandam overleden.

Correcties op "Vis A Saandijk"

1. Op blz. 118 is over Trijntje Graftdijk vermeld, dat zij
14 jaar jonger was dan haar man. Daarom dient op blz. 366,
2e kolom, 7e regel van boven, het jaartal 1744 te zijn.
2. Op blz. 180, 1e kolom, 8e regel van onderen, is bij Hajo Vis
vermeld: 1886-1918. Dit moet zijn 1886-1961.
Op dezelfde blz., 1e kolom, 2e regel van onderen, moet Sanne
Marie staan (i.p.v. Sanna Maria).
3. Op blz. 370, 1e kolom, onder CIda: Johanna Semler moet zijn
Janke Semler, dochter van Rinse Semler (geen Renze).
Zij noemde zich wel Johanna.
4. Op blz. 370, 2e kolom, 4e regel van boven: Sanna Engeliën
Brouwershaven moet zijn Sanna Engeliën van Brouwershaven.
5. Op blz. 371, 1e kolom, 4e regel van boven, moet de geboorte-
datum van Leonard Johan van Prooije zijn 10 oktober 1911
(niet 1922).